

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПОТЕРПІЛИМИ ВІД НАСИЛЬСТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна робота з потерпілими від насильства» для здобувачів вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота».

Розробник: Джуган Р.І., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол № 12 від « 01 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «1» липня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 4	8	7
	Лекції:	
	34	10
	Практичні (семінарські):	
	26	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Соціальна робота з потерпілими від насильства» – визначення та характеристика поняття насильства, його видів та проявів. Головними завданнями дисципліни є навчити надавати практичні поради, як уникнути і попередити насильство, ознайомити з діяльністю служб, установ, відомств тощо, до яких мають змогу звернутися потерпілі, з стандартом надаваних послуг.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи (ЗК-2);
- здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми (ЗК-6);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-9).
- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності (ФК-1);
- бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику (ФК-3);
- володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення (ФК-4);
- володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик (ФК-12);
- організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому (ФК-13);

- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг (ФК-14).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- OK1.1.6 Загальна соціологія
- OK1.1.8 Медико-соціальні основи здоров'я
- OK1.2.4 Соціальне і медичне страхування
- OK1.2.9 Система соціальних закладів і служб
- OK1.2.10 Теорія соціальної роботи
- OK1.2.11 Правове регулювання соціальної роботи
- OK1.2.12 Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів
- OK1.2.13 Соціальна робота за рубежом
- OK1.2.14 Практикум соціальної роботи
- OK1.2.15 Індивідуальна соціальна робота
- OK1.2.16 Групова соціальна робота
- OK1.2.17 Соціальна робота в громаді
- OK1.2.19 Вступ до спеціальності
- OK1.2.21 Спілкування в соціальній роботі
- OK1.2.23 Ознайомча практика
- OK1.2.24 Психолого-педагогічна практика
- OK1.2.25 Практика зі спеціальності

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми “Соціальна робота”, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН 3
Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.	ПРН 5
Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	ПРН 13
Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.	ПРН 18
Використовувати стратегії індивідуального та колективного	ПРН 19

представництва інтересів клієнтів.	
Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.	ПРН 20
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

Очікувані результати опанування навчальної дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти можливості застосування теоретико-практичних моделей, нормативно-правових засад та методів соціальної роботи з потерпілими від насильства..	ПРН 3
Обґрунтовувати ефективність/неефективність різних форм і методів практичної соціальної роботи щодо потерпілих від насильства.	ПРН 5
Вміти формулювати проблему, ставити мету і завдання у процесі роботи з СЖО з потерпілими від насильства.	ПРН 13
Демонструвати розуміння суті соціальної роботи в міждисциплінарній команді.	ПРН 18
Знати і вміти застосовувати різновиди і стратегії представництва інтересів, а також досвід його застосування з потерпілими від насильства.	ПРН 19
Знати процедуру визначення індивідуальних потреб, розробки індивідуального плану, укладання договору під час надання соціальних послуг.	ПРН 20
Володіти базовими та інструментальними цінностями, принципами соціальної роботи з потерпілими від насильства.	ПРН 22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: самостійна робота, стандартизовані тести, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і розв'язування тестів. Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік в усній формі.

Результат залікового контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік. Максимальна оцінка за відповідь на заліку – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	50	100
12	12	12	14		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	4	20	4	20
Письмове тестування	1	10	1	10
Есе	1	20		
Реферат			1	20
Модульна контрольна	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (1 теоретичне завдання, максимальна кількість балів за 1 завдання – 10

балів): 0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (10 тестових завдань, максимальна кількість за 1 тестове завдання – 4 бали): 0 балів – студент надав неправильну відповідь на тестове завдання; 4 бали – студент надав правильну відповідь на тестове завдання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

40-50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

30-39 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

20-29 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою.

10-19 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань.

1-9 бали – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Семестровий контроль з дисципліни здійснюється в усній формі. Семестровий залік проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі. Підсумкова кількість балів виставляється за 100-бальною шкалою та за національною шкалою. Студент отримує три питання з різних тем, визначених робочою навчальною програмою дисципліни. Кожне запитання оцінюється окремо: 1-ше – 30 балів, 2-ге – 30 балів, 3-тє – 40 балів. Загальна оцінка виводиться як арифметична сума отриманих балів. Критерієм оцінки відповідей служить рівень володіння студентом навчальним матеріалом. Залік вважається складеним за умови отримання не менше 60 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Насильство, як соціальне явище

Тема 1. Насильство. Види насильства. Предмет, мета і завдання курсу, його місце в системі підготовки бакалаврів соціальної роботи. Фактори, причини і наслідки насильства. Факти насильства: побиття, знущання, приниження, присилування, примус, безпідставне покарання, ігнорування, економічний контроль, примус до шлюбу, сексуальні домагання, примус до проституції, державний тиск, фемінізація бідності, секс-продаж, зґвалтування, секс-насильство (включно зґвалтування у воєнних конфліктах), брудні лайки, образи, маніпулювання, моральний та психологічний тиск, звинувачення, формування почуття провини, насильне обмеження, в тому числі й інформаційне, ізоляція (наприклад, заборона працювати), насилля на національному ґрунті, насилля на релігійному ґрунті. Види насильства: домашнє, сексуальне, сімейне, фізичне, економічне, психологічне, торгівля людьми. Групи ризику.

Тема 2. Сімейне насильство. Насильство над жінками. Визначення терміну. Форми насильства у сім'ї: фізичне, сексуальне, економічне, психологічне. Типи насильства у сім'ї: подружнє, з боку батьків щодо дітей, з боку дорослих дітей щодо батьків та родичів похилого віку, насильницькі стосунки між дітьми в одній сім'ї, насильство між іншими членами сім'ї. Правові та організаційні основи профілактики цього виду правопорушень згідно Закону України «Про попередження насильства в сім'ї». Обставини через які жінка може економічно залежати від чоловіка: а) відсутність роботи; б) перебування у декретній відпустці, де соціальна допомога дуже мала або її зовсім немає; в) жінка не має власного житла, а ситуація з притулками в багатьох країнах зовсім критична – змушена жити з чоловіком, який є чинником такого фактора, як насильство в сім'ї тощо.

Тема 3. Домашнє насильство. Визначення терміну «домашнє насильство». Приховані форми домашнього насильства: систематичні образи і приниження гідності, примусова ізоляція від зовнішнього світу (заборона на

роботу, навчання, на зустрічі з друзями і навіть родичами), економічні утиски (жорстке обмеження у фінансах і вимога детальної звітності – нерідко при забороні заробляти самостійно). Психологічний портрет жертви домашнього насильства: низька самооцінка, підвищена тривожність і навіюваність, невпевненість у собі; у дорослих жертв спостерігається виправдання дій кривдника («жертва завжди сама винна»); гіпертрофоване почуття провини, пригнічене почуття гніву; впевненість в тому, що ніхто не може реально допомогти; віра в міф про норму насильницьких стосунків у сім'ї («б'є - значить, любить», «биття визначає свідомість», «всіх дітей б'ють батьки» і так далі), у жінок – принижене розуміння ролі жінки в суспільстві. Фактори домашнього насильства: економічний, соціальний, індивідуальний. Наслідки домашнього насильства на психологічному рівні: порушення сну, кошмари, складності з концентрацією уваги, підвищена тривога й збудливість, гіперактивність, порушення взаємин, відчуття ворожого відношення суспільства; на фізіологічному рівні: відчуття недостатчі повітря, дискомфорту у шлунку, внутрішні спазми, головні болі, зниження інтересу до сексу аж до повної байдужості; на рівні поведінки: суїцидальні спроби або думки, зловживання алкоголем або наркотиками, проблеми з харчуванням (булімія або анорексія), безладна зміна сексуальних партнерів. Перспективи запобігання домашньому насильству.

Тема 4. Насильство над дітьми. Шкільне насильство. Феномен насильства та жорстокого поводження з дітьми. Поширеність жорстокого поводження з дітьми в Україні та світі. Насильство щодо дітей в сім'ї та його особливості. Насильство щодо дітей поза сім'єю. Загальні наслідки насильства для дитини, агресора та суспільства загалом. Міжвідомчий підхід до попередження насильства щодо дітей та його нормативно-правове підґрунтя. Організації та установи, що працюють в інтересах сімей та дітей, зокрема щодо захисту дитини від жорстокого поводження. Проблеми насильства у інтернатних закладах, місцях позбавлення волі, притулках, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу та ін.

Тема 5. Фізичне, економічне та психологічне насильство. Характеристика фізичного насильства, його особливості. Специфіка сексуального насильства над дитиною. Сутність психологічного (емоційного насильства) над дітьми та його форми. Особливості нехтування потребами дитини. Наближені та віддалені у часі наслідки насильства. Фізичні та психологічні наслідки насильства. Наслідки насильства щодо дітей для громади, суспільства. Індикатори фізичного, сексуального, психологічного, економічного насильства. Групи індикаторів. Шляхи виявлення індикаторів насильства. Методи діагностики насильства: візуальні, психологічні, медичні, соціологічні, педагогічні. Особливості застосування методів

Модуль 2. Система попередження насильства

Тема 6. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства. Жорстоке поводження як правове поняття. Захист від насильства у міжнародному законодавстві. Нормативно-правова база України щодо попередження насильства у сім'ї та жорстокого поводження з дітьми. Закон

України «Про попередження насильства в сім'ї». Міжвідомчий підхід до попередження насильства щодо дітей та його нормативно-правове підґрунтя. Організації та установи, що працюють в інтересах сімей та дітей, зокрема щодо захисту дитини від жорстокого поводження.

Тема 7. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з різними групами клієнтів. Сутність соціальної профілактики насильства та жорстокого поводження. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Основні принципи профілактичної діяльності. Зміст та форми профілактики насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Тема 8. Зміст та форми соціальної роботи з клієнтами, які постраждали від насильства, а також їх сім'єю. Сутність та завдання кризової інтервенції. Особливості консультування з проблем попередження та подолання жорстокого поводження. Психологічні особливості опитування клієнтів, які зазнали насильства. Принципи спілкування фахівця з жертвою насильства/свідком насильства, а також її рідними та близькими. Розгляд досвіду роботи кімнат для опитування дітей (на досвіді Польщі та України). Індивідуальна та групова робота з потерпілими від насильства.

Тема 9. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми». Правові основи соціальної роботи у сфері попередження торгівлі людьми. Ціль, завдання і принципи соціальної роботи по попередженню торгівлі людьми і надання допомоги потерпілим. Соціальна профілактика торгівлі людьми. Соціальна реабілітація потерпілих від торгівлі людьми. Соціально-психологічний портрет потерпілих від торгівлі людьми. Причини і наслідки торгівлі жінками з України. Українські ініціативи, направлені на запобігання та протидію торгівлі людьми. Принципи допомоги жінкам, потерпілим від торгівлі людьми. Потреби потерпілих від торгівлі людьми. Кризові центри та гарячі лінії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ.	лабор.	інд.роб.	сам.роб.
Модуль 1.						
Тема 1. Насильство. Види насильства.	10	2	0			8
Тема 2. Сімейне насильство. Насильство над жінками	12	2	2			8
Тема 3. Домашнє насильство.	12	4	2			6
Тема 4. Насильство над дітьми. Шкільне насильство. Булінг	12	4	2			6
Тема 5. Фізичне, економічне та психологічне насильство	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом за модуль	60	16	8			36

Модуль 2.						
Тема 6. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства	14	4	4			6
Тема 7. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з різними групами клієнтів	14	4	4			6
Тема 8. Зміст та форми соціальної роботи з клієнтами, які постраждали від насильства, а також їх сім'єю	16	4	6			6
Тема 9. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»	14	4	4			6
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом за модуль	60	18	18			24
Разом за семестр	120	34	26			60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ.	лабор.	інд.роб.	сам.роб.
Тема 1. Насильство. Види насильства.	10	1	0			9
Тема 2. Сімейне насильство. Насильство над жінками	12	1	1			10
Тема 3. Домашнє насильство.	12	1	1			10
Тема 4. Насильство над дітьми. Шкільне насильство. Булінг	12	1	1			10
Тема 5. Фізичне, економічне та психологічне насильство	12	1	1			10
Тема 6. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства	14	1	1			12
Тема 7. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з різними групами клієнтів	14	1	1			12
Тема 8. Зміст та форми соціальної роботи з клієнтами, які постраждали від насильства, а також їх сім'єю	16	1	1			14
Тема 9. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»	14	2	1			11
Модульна контрольна робота	4	0	0			4
Разом	120	10	8			102

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Насильство. Види насильства.	0	0
2	Тема 2. Сімейне насильство. Насильство над жінками	2	1
3	Тема 3. Домашнє насильство.	2	1
4	Тема 4. Насильство над дітьми. Шкільне насильство. Булінг	2	1
5	Тема 5. Фізичне, економічне та психологічне насильство	2	1
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства	4	1
7	Тема 7. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з різними групами клієнтів	4	1
8	Тема 8. Зміст та форми соціальної роботи з клієнтами, які постраждали від насильства, а також їх сім'єю	6	1
9	Тема 9. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»	4	1
	Всього:	26	8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Насильство. Види насильства.	8	9
2	Тема 2. Сімейне насильство. Насильство над жінками	8	10
3	Тема 3. Насильство у сім'ї. Домашнє насильство.	6	10
4	Тема 4. Насильство над дітьми. Шкільне насильство. Булінг	6	10
5	Тема 5. Фізичне, економічне та психологічне насильство	8	10
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства	6	12
7	Тема 7. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з різними групами клієнтів	6	12
8	Тема 8. Зміст та форми соціальної роботи з клієнтами, які постраждали від насильства, а також їх сім'єю	6	14
9	Тема 9. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»	6	11
	Модульна контрольна робота	0	4
	Всього:	60	102

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – комп'ютер, мультимедійний проектор

Програмне забезпечення – офісні додатки

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Із змінами, внесеними Законом України № 2222-IV від 8 грудня 2004р. URL: www.president.gov.ua.
2. Всеобщая декларация прав человека от 10.12.1948 г. [Електроний ресурс]: прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН от 10.12.1948 г.- Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073- X (з наступними змінами). ВВР Української РСР. 1984. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, прийнята Резолюцією 13.04.2012р. № 4651-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>.
5. Сімейний кодекс України Відомості Верховної Ради, від 10.01.2002, № 2947-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
6. Декларація прав ребенка от 20.11.1959 г. прийнята Резолюцією (XIV) Генеральної Асамблеї ООН. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_384.
7. Конвенція про права дитини URL: Конвенція ООН від 20.11.1989р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/95-021>.
8. Закон України «Про охорону дитинства» Відомості Верховної Ради України, 2001 № 30 від 26.04.2001 р. № 2402 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/page>.
9. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» Відомості Верховної Ради України, 2001, № 42ю URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.
10. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису» Відомості Верховної Ради України, 2003, N 30 прийнята Резолюцією 15.03.2003р. № 759-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/759-15>.
11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства стосовно протидії насильству в сім'ї» Відомості Верховної Ради України, 2009, N 13 прийнята Резолюцією 25.09.2009 № 599-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/599-17>.
12. Указ президента України «Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей» від 5.05.2008 р. №411/2008. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/411/2008>.

13. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження заходів щодо виконання Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» та Примірного положення про центр медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї» від 23.01.2004 р. №38. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ3211.html
14. Інструкція щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї від 30.09.2009 № 3131/386 Ч.І, п.1.1. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?nobreak=1&uid=1165.987.2>.
15. Соціальна і корекційна робота з особами, які вчинили насильство в сім'ї: навчально-методичний посібник, ТОМ-1. Київ-Харків 2013. Розділ 3, 91 с.
16. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соціальних служб для молоді. / За ред. А.Я. Ходорчук. К.: ДЦССМ, 2003. 264 с.
17. Діяльність органів внутрішніх справ по запобіганню торгівлі людьми: навч. посібник / За ред. О.М. Бандурки. Харків: Видавництво НУВС. 2001. 244 с.
18. Допомога жінкам, які потерпіли від торгівлі людьми: Інформ. – метод. посіб. для тренінгових занять в групі та індивідуальної самопідготовки спеціалістів соціальних служб молоді м. Києва. К.: Жіночий Консорціум України, 2003. 46 с.
19. Екстремальні ситуації в житті жінки: З досвіду роботи телефонних консультантів / За заг. ред. Л.О. Савчука. Луцьк: ВОЦССМ, 2001. 30 с.
20. Законодавство, яке тебе захищає (Випускникові школи-інтернату для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування) / Авт. кол. Л.С.Волинець, Т.В.Говорун, І.В.Пеша та інші. К.: УІСД, 2000. 78 с.
21. Збірник законодавчих та нормативних актів з питань соціального та правового захисту / Упор. З.П.Кияниця, М.О.Смирнова, Л.Г.Дюжаєва та ін. К., 2002. 171с.
22. Протидія торгівлі людьми: Інформаційно-аналітичний збірник / Під ред. С.Нетецького; Громадські ініціативи у запобіганні домашньому насильству та торгівлі людьми. К., 2002. 100 с.
23. Секс-бізнес в Україні: спроба соціального аналізу / Балакірева О.М., Бондар Т.В., Галусян Ю.М. та ін. К.: Український ін.-т соціальних досліджень, 2001. 159 с.

Допоміжна література

1. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї: навчально-методичний посібник / Авт. кол.: Блага А.Б., Журавель Т.В., Заброда Д.Г., Мілорадова Н.Е.; за ред. Г.О. Хрислової. К. : «Обнова», 2013. 154.
2. Дубровська Є. В. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали сексуального насильства: посібн. до навч. відео-курсу. К.: ВГО «Жіночий консорціум України», 2005. 44 с.

3. Соціальна педагогіка: навч. посібник / За заг. ред. О.В.Безпалько; Авт.-кол. О.В.Безпалько, І.Д.Зверєва, Т.Г.Веретенко та ін. К.: Академвидав, 2013. 312 с.
4. Бондаровська В.М. Школа для батьків. К.: Батискаф, 2003. 320 с.
5. Будзиньська А. Як опитувати дитину: poradник для фахівців, які беруть участь в опитуванні малолітніх свідків та потерпілих. Варшава: Фундація "Нічийні діти", 2007. 34 с.
6. Методичні матеріали для працівників освіти, спрямовані на покращення алгоритму виявлення випадків насильства щодо дітей / [Буров С., Онишко Ю., Смилова Л., Ясиновська М.]. К. ВГЦ «Волонтер», 2007. 56 с.
7. Організація роботи підрозділів ОВС, що здійснюють профілактичну роботу серед дітей, у сфері протидії жорстокому поводженню з дітьми та насильству в сім'ї: методичний посібник/ Авт. кол.: Гришко А.А., Журавель Т.В., Кочемировська О.О., Лазаренко О.О., Сергєєва К.В.; за ред. Т.В.Журавель, О.О.Кочемировської. К.: Обнова, 2013. 72 с.